

Handläggare: Bosse Dannert
Tfn: 508 18 040

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Ansvarsfull servering – fri från diskriminering
(SOU 2006:56)
Remiss

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar remissvaret som sitt eget.

Annica Dominus
t f stadsdelsdirektör

Annica Blomsten
avdelningschef

Sammanfattning

Ett delbetänkande 'Ansvarsfull servering – fri från diskriminering' har sänts ut på remiss. Förvaltningen är positiv till betänkandets förslag att krav på utbildning ska finnas och att diskriminering ska kunna medföra återkallat tillstånd. Tillfälligt återkallat tillstånd kan i förekommande fall medföra att bättring kommer till stånd. För en förort som Farsta är det viktigt att kroglivet kan utvecklas så att farstaborna väljer att gå på restaurang i närområdet i stället för att åka in till city.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom individ- och familjeomsorgen.

Bakgrund

Vid årsskiftet 2004-2005 tillsatte regeringen en utredning om tillsynen inom socialtjänsten. I juni 2006 lämnades delbetänkandet 'Ansvarsfull servering – fri från diskriminering. Betänkandet har av kommunstyrelsen sänts ut på remiss till socialtjänstnämnden, Kista, Norrmalms och Farsta stadsdelsnämnder och till kommunstyrelsens handikappråd. Delbetänkandet i sin helhet finns i ett exemplar hos registrator Eva Kull. Det kan också laddas ner från regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/66468>

Sammanfattning av utredningen

Utredningens uppdrag har varit att undersöka möjligheterna att som villkor för serveringstillstånd eller på annat sätt uppställa krav på utbildning av tillståndshavare, serveringsansvarig personal eller andra som arbetar på serveringsställen.

Utredningen har också haft i uppdrag att lämna förslag på hur diskriminering på serveringsställen skall förhindras eller försvåras genom ändringar i alkohollagen (1994:1738) och att uppmärksamma möjligheterna att genom utbildningsinsatser motverka diskriminering. Förslagen syftar bl a till att minska alkoholrelaterat våld, ungdomsfylleri och diskriminering på restauranger och krogar.

Alkoholrelaterat våld

Brottsförebyggande rådet har visat att en fjärdedel av det polisanmälda gatuvåldet sker inne på en restaurang eller en krog. Att minska andelen kraftigt berusade personer på restauranger och krogar är sannolikt en av de mest effektiva metoderna att minska risken för våld och hot i kroglivet.

Servering till berusade och underåriga

STAD-projektet (se längre ned) har gjort två undersökningar för att få en bild av hur verkligheten såg ut när det gäller ansvarsfull servering. I den ena visade det sig att 95 procent av de undersökta restaurangerna serverade redan berusade personer. Den andra studien visade att 45 procent av restaurangerna inte kontrollerade åldern på försökspersonerna och hade serverat dem även om de varit underåriga.

En stor del av unga människors alkoholkonsumtion sker på restauranger.

Undersökningar av ungdomars alkoholvanor visar att bland 16-17-åringarna uppger tio procent av pojkarna och sex procent av flickorna att de har druckit alkohol på serveringsställe minst en gång i månaden under de senaste tolv månaderna.

Krav på utbildning

Utredningen föreslår att en förutsättning för serveringstillstånd ska vara att den sökande går en utbildning som avslutas med ett prov.

Utbildningen ska omfatta kännedom om alkoholpolitiken, alkoholens verkningar, ansvarsfull alkoholservering, rättsregler, företagsledning och ekonomisk ledning av ett företag samt hur man kan motverka brottslighet som har koppling till restaurangmiljön. En veckas heltidsstudier anses vara en rimlig längd på utbildningen.

Utbildningen beräknas kosta ca 10 000 kronor och examinationen 1 500 kronor.

Den sökande står för kostnaderna. Tillståndshavare som har haft serveringstillstånd i minst tre år de senaste fem åren innan den föreslagna lagen träder i kraft ska erbjudas att istället göra ett kontrollprov. Vid tillfälliga tillstånd för servering i slutna sällskap ska det inte krävas utbildning.

Utredningen föreslår också att serveringsansvariga ska genomgå utbildning i ansvarsfull alkoholhantering samt att de ska ha fyllt 20 år. Idag är åldersgränsen 18 år.

Den utbildningen beräknas kosta ca 2000 kronor.

Statens folkhälsoinstitut ska ta fram anvisningar för utbildningarnas innehåll, ge tillstånd till företag som vill genomföra utbildningarna och utöva tillsyn över dessa samt examinera de som söker tillstånd.

Undantagna för krav på tillstånd är gymnasieskola med motsvarande utbildning eller utbildning som anordnas av kommun, länsstyrelse eller landsting.

Utredningen anser inte att några krav på övrig personal inom restaurangnäringen ska anges i alkohollagen. Istället föreslår man att restauranger med serveringstillstånd ska vara skyldiga att utöva egen särskild tillsyn samt utarbeta särskilda program för detta. Sådana program ska beskriva hur information om alkohollagen och rutiner vid servering av alkoholdrycker ska nå ut till övrig personal. Detta för att även personal som inte är serveringsansvariga ska få den kunskap som behövs för att servera alkoholhaltiga drycker på ett ansvarsfullt sätt.

Rikspolisstyrelsen bör enligt utredningen få i uppdrag att införa utbildning i ansvarsfull alkoholhantering som en del i ordningsvaktutbildningen.

STAD-projektet (Stockholm förebygger Alkohol- och Droget) startades 1995 i Stockholm. Huvudmålet är att minska våldsbrott och skador relaterade till alkoholkonsumtion på restaurang. Som delmål har uppställts att utbilda krögare, serveringspersonal, ordningsvakter och entrévärdar i ansvarsfull alkoholservering och att se till att restaurangerna inte serverar alkohol till märkbart berusade eller underåriga gäster. Utredningen anser att det arbete som påbörjats med STAD-modellen bör fortsätta. Statens folkhälsoinstitut och länsstyrelserna bör få i uppdrag att även fortsättningsvis arbeta för att sprida utbildning i ansvarsfull alkoholservering enligt STAD-modellen.

Diskriminering

Under senare år har rapporterna om att diskriminering i krogvärlden ökat kraftigt. Hälften av antalet anmälda fall av olaga diskriminering 2001-2003 avsåg restauranger, nattklubbar och liknande verksamhet (*BRÅ-rapport 2004:3*)

Det är idag möjligt att dra in serveringstillståndet om någon på serveringsstället har dömts för olaga diskriminering eftersom brottslig verksamhet är en grund för att återkalla ett serveringstillstånd.

Eftersom bevisfrågan vid diskriminering är svår och få döms för olaga diskriminering föreslår utredningen att det vid upprepade diskriminering ska vara möjligt att återkalla ett serveringstillstånd trots att det inte finns en fällande dom.

Den utbildning som föreslås bli obligatorisk för tillståndshavare och serveringsansvariga bör även innehålla frågor om diskriminering, vilka regler som gäller och hur diskriminering kan motverkas. Detta bör även gälla andra utbildningar som vänder sig till personal inom restaurangbranschen.

Den tillsyn som ska ske när det gäller ordningsvakter är också en viktig del i arbetet att motverka diskriminering. En stor del av anmälningarna om diskriminering avser fall där någon har nekats inträde till en nattklubb eller liknande av en ordningsvakt eller entrévärd. Regeringen bör därför ge Rikspolisstyrelsen och länsstyrelserna i uppdrag att arbeta för en förbättrad tillsyn över ordningsvakter och bevakningsföretag.

Tidsbegränsat förbud mot alkoholservering

Den svenska alkohollagen saknar möjligheter att under viss tid förbjuda alkoholservering. Utredningen föreslår att serveringstillstånd ska kunna återkallas under en viss bestämd tid, högst en månad. Denna åtgärd skulle t ex kunna användas vid upprepade förseelser vad gäller ordning och nykterhet, när tillståndshavaren inte följer bestämmelserna i alkohollagen eller vid upprepade fall av diskriminering. Utredningen anser också att regeringen bör utreda möjligheten att införa regler som gör det möjligt för polismyndigheten att omedelbart förbjuda alkoholservering när det på serveringsställen sker servering i stor omfattning till minderåriga eller till personer som är märkbart påverkade av alkohol eller annat berusningsmedel.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser positivt på delbetänkandets förslag som också överensstämmer med inriktningen i stadens riktlinjer och med STAD-projektets modell.

Restauranger har en viktig roll när det gäller utvecklingen av ungas alkoholbeteende. Framför allt de 16-17-åringar som idag genom bristande ålderskontroll serveras alkohol löper en ökad risk att de mycket tidiga alkoholvanorna på sikt kan övergå i alkoholproblem. En ansvarsfull servering behövs både när det gäller ungdomar och när det gäller servering av redan berusade.

Förvaltningen instämmer med utredningens bedömning: Att minska andelen kraftigt berusade personer på restauranger och krogar är sannolikt en av de mest effektiva metoderna att minska risken för våld och hot i kroglivet. Det är därför mycket positivt att krav på utbildning införs. Den som är serveringsansvarig måste ha förutsättningar att klara detta ansvar. Åldern för denna ansvaruppgift bör vara minst 20 år, vilket utredningen också föreslår.

När det gäller övrig personal inom restaurangnäringen ska restauranger med serveringstillstånd utöva egen särskild tillsyn och utarbeta särskilda program för detta. Egen tillsyn kan fungera för de flesta, men kan ibland bli ett för svagt instrument. Förvaltningen ser positivt på förslaget att utbildning i ansvarsfull alkoholhantering införs som en del i ordningsvaktutbildningen.

Frågan om diskriminering bör självklart ingå i all utbildning om servering. Förvaltningen anser därför att i de fall där en restaurang inte följer lagen, bör skärpta krav på utbildning av hela personalen kunna bli aktuellt.

Det är positivt att det vid upprepad diskriminering ska vara möjligt att återkalla ett serveringstillstånd trots att det inte finns en fällande dom.

Utredningens förslag att serveringstillstånd ska kunna återkallas under en viss bestämd tid, högst en månad är positivt. De ekonomiska konsekvenserna för tillståndshavare som bedöms ha goda förutsättningar att bättra sig kan begränsas och göras rimliga.

Ett bra förslag är också att utreda möjligheten att införa regler som gör det möjligt för polismyndigheten att omedelbart förbjuda alkoholservering. Det gäller de serveringsställen som i stor omfattning serverar till minderåriga eller till personer som är märkbart påverkade av alkohol eller annat berusningsmedel.

I Farsta har restauranglivet en karaktär som är typisk för många förorter. Många av de lokala restaurangerna domineras ofta av besökare med hög alkoholkonsumtion. De som vill gå ut och äta god mat åker många gånger hellre in till den centrala staden. De nya förslagen i regeringens delbetänkande är därför till god hjälp för att successivt utveckla en krogkultur i förorten där alla dess invånare kan känna sig delaktiga. En levande förort behöver ställen utanför hemmet där man träffas och umgås.